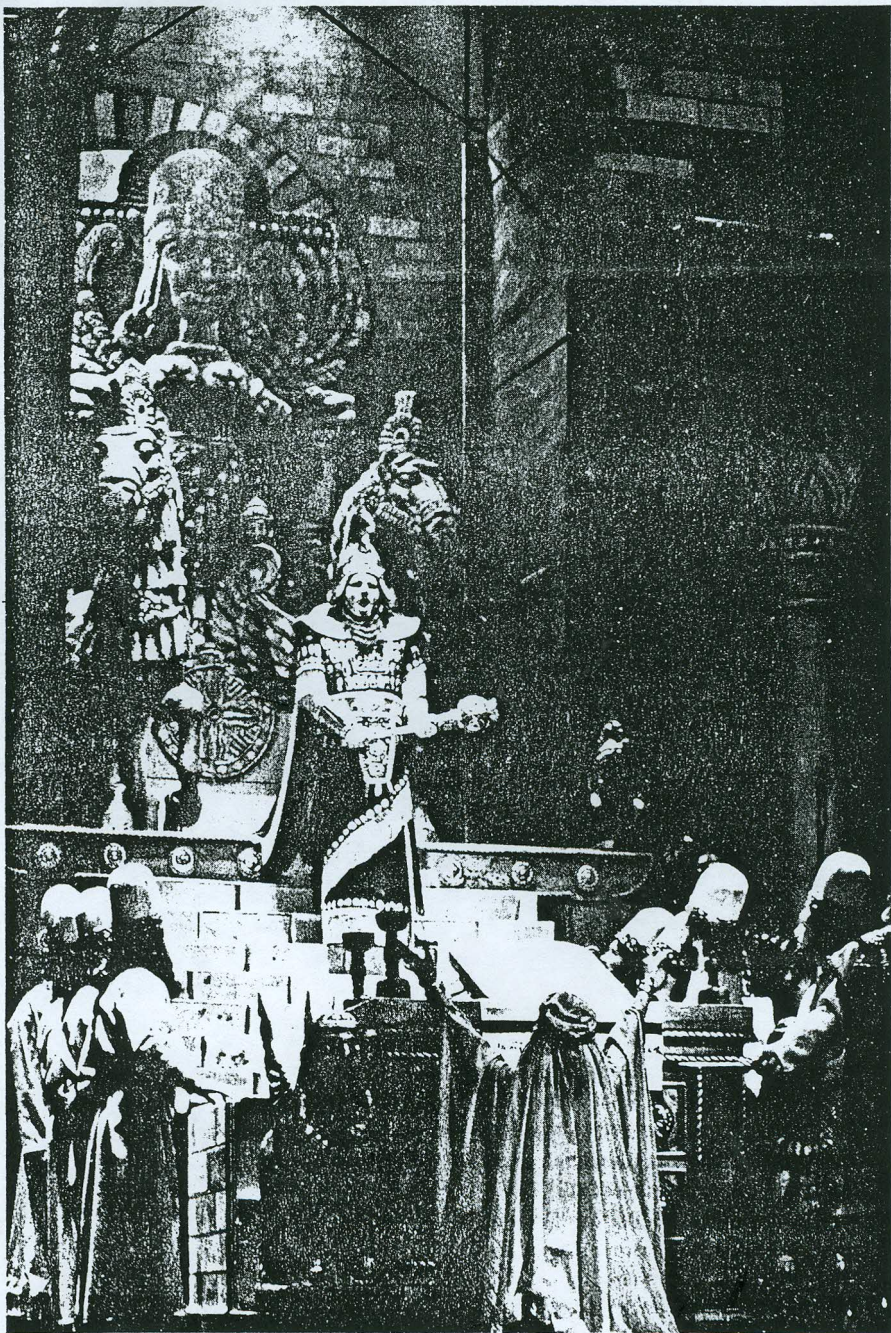

VA, PENSIERO. EPPURE

"NABUCCO" LAVASTUS "ESTONIAS"

Lk 63
Eldor Renteri
pomposne
lavakujundus.
Keskel vallutajana
heebrealaste
templisse saabunud
Nabucco (Jassi
Zahharov).

Meeltesegaduses
kuulutab Nabucco
(Jassi Zahharov) end
jumalaks.

Ooper "Nabucco". Helilooja: Giuseppe Verdi. Libretist: Temistocle Solera. Muusikajuht: Paul Mägi. Dirigent: Jüri Alperden. Lavastaja: Arne Mikk. Kunstnik: Eldor Renter. Osatäitjad: Jassi Zahharov (Nabucco), Siguté Stonyté (Abigaille), Ivo Kuusk (Ismaele), Mati Palm (Zaccaria), Riina Airene (Fenena), Teo Maište (Baali suurpreester), Mart Madiste (Abdallo), Pirjo Levandi (Anna). Kaastegev Eesti Rahvusmeeskoor Esi-etendus Milano "La Scalas" 9. märtsil 1842. Esi-etendus "Estonias" 27. septembril 1996.

Väga kuulus teos, väga kallis lavastus — Verdi "Nabucco" lavaelu "Estonias" on alanud. Muusika, loo ajalooline taust (tasub lugeda Sergei Stadnikovi artiklit kavaraamatus), lavakujundus ja hinge minevad lõigud ettekandes (Zahharov, Stonyté) loovad tunde, et oled osaline "suures ooperis". Kui ainult tervik poleks nii ebäühtlane. Vastuolu muusika tugevuse ja esituse nõrgemate kohtade vahel on kohati liiga suur. Peamiselt puudutab see koori, lavatagust orkestrit (lubamatult palju tüüpilisi vaskpillilohakusi), aga ka solistide ansambleid (kuulaja ei mõtle

Abigaille (Sigutė Stonytė Leedust) saab teada, et on sündinud orjatarina, mitte Nabucco tütrena.

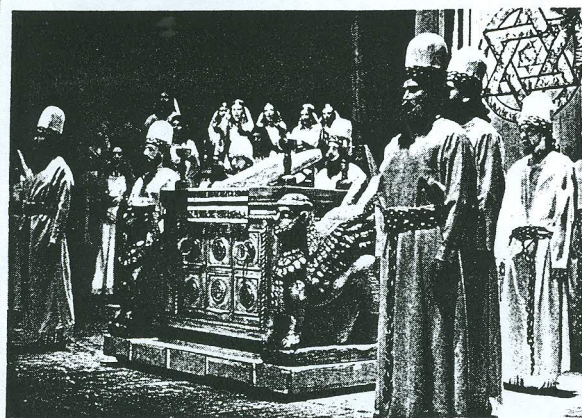

ansambllaulu nõudlikkusele, ta lihtsalt kuuleb, et kõlab mustalt).

Rääkides "suurest ooperist" on Verdi, Mägi, Alperteni ja orkestri ning solistide kõrval peamisi suuruse kandjaid Eldor Renteri lavakujundus. Alati äratab lugupidamist, kui kunstnik püüab "Estonia" ahtakeist lava dekoratsioonide ja valguse abil avaramaks mängida. Seekordne Renteri idee kaldega ja pealemaalitud kivikontuuridega peegellaest üksnes ei suurenda visuaalselt lava mõõtmeid, vaid loob ka illusiooni elust templi ümbruses, ajaloolisest linnatänavast. Pette-

kujutus tekitatakse nii õnnestunult, et mõnda aega ei saa aru, mida kahel pool altarit paiknevad laed õieti peegeldavad. Altar lava keskmes esindab eelkristliku Jeruusalemma ja Babüloonia arhitektuuri, mis koos religioosete sümbolite ja võimu atribuutidega loob draamale usutava keskkonna. Lavakujundus ühtekokku on suur, kuldne ja ängistav. Muljet võimendab selle sümmeetrilisus.

Mis toimub selles kuldses-ängistavas keskkonnas? Nagu lugematus arvus kunstiteostes, on siingi teemaks armastus ja võim.

Nabucco tütar Fenena (Riina Aireenne) on läinud üle heebrealaste poolele. Pildil koos ülempreester Zaccariaga (Mati Palm), trepil Nabucco (Jassi Zahharov), kes on tunginud templisse koos babüloonia sõdalastega.

Heebrealased palvetavad templis, mida Babüloonia väed Nabucco juhtimisel on juba piirama asunud.
Harri Rospu fotod

Paljukasutatud on ka selle esitamise viis — inimes(t)e isiklik tragöödia rahva(ste) tragöödia taustal, suurejoonelise elust lahkumisega loo lõpul. "Nabuccos" jääb armastus rohkem verbaalsele tasandile. Loos peaks olema armastuskolmnurk Fenena—Abigaille—Ismaele, kuid see elab peamiselt sõnas ega veena muusikas ja mängus. Armastuskolmnurk on illustratsioon, libreto kohustuslik koostisoša. Konkurendid, Fenena ja Abigaille on dramaturgiliselt ja muusikaliselt ebavõrdses olukorras. Fenenale jäävad elu ja Ismaele, kuid kunsti seisukohalt võidab Abigaille. Tema saatusele (tugeva isiksuse traagika) elab publik kaasa samavõrd kui Nabuccole. Tema vokaalpartii on võimalusterohkem ja mõjuvam. Külalissolist Sigutė Stonytė (Leedust)

oskas seda ära kasutada. Tema hääles on palju huvitavaid värve ning ta ka mängib piisavalt usutavalt, et publik saaks draamasse sisse elada. Kahjuks jäi kuulmata Pille Lill Fenena osas, kuid Riina Aireenne selles rollis ei ole arvestatav vastane Abigaillele. Vastupidiselt Stonytėle on tema hääli liialt monokromaatiline, sageli häirib Aireenne intonatsioon.

Arvestades, kui suur tähendus on eesti muusikaelus sellel, kas sa oled keegi Tallinnas, on vanemuislane Jassi Zahharov teinud peaosaga "Estonias" märkimisväärse hüppe ja võitnud endale suure hulga publikut. "Nabucco" on Zahharovi ja Stonytė ooper. Kiidusõnad neile langevad ühte — nauditavad tämbrid ja hääle värvivarjundid. Õigest helikõrgusest möödalaulmist juhtus 12. oktoobri etendusel Zahharovil küll rohkem. Nii vokaali kui ka näitlemise poolest moodustavad nad sobiva paari — valitseja ja tema kasutütar-usurpaator.

Jääb veel ülikuulus ja õnnetu orjade koor. "Estonia" koor, eriti naiskoor kõlab sageli harali ja õhukeselt. Nii tuntud numbri nagu "Va, pensiero" — "Lenda, möte" puhul, mida ollakse kuulnud väga ühtlase, tiheda ja mahlaka kõlaga kooride esituses, on kõik esituse nõrkused alasti.

Eppure — siiski. Kui juba lavastada praegu Eestis selline teos, siis just nimelt nii — kulutades kujundusele ja kostüümidele palju raha ja mängides suurt ooperit. Isegi siis, kui kõik lavastuse komponendid seda välja ei kannaks. Ja teha seda täissaalile — sügiseste etenduste vähene arv oli suure ooperi mulje loomisel isegi kasuks.